

ଆହୁତି ତାଙ୍ଗାର ଅନୁଶ୍ରାନ୍ତିର ସ୍ମୃତିଚାରଣ

ମଓଲାନା ଆଦୁଲ ଆୟୀଯ ସାଦେକ

ଆମାର ଜନ୍ୟ ଆନୁମାନିକ ୧୯୩୬ ସାଲ । ପିତୃଭୂମି ବର୍ତ୍ତମାନ ନରସିଂଦୀ ଜେଳାର ମନୋହରାଦି ଉପଜେଳାର ଜୀବକାୟା ଥାଏ । ଆମାଦେର ବାଡ଼ିର ଦକ୍ଷିଣେ ପ୍ରଭାବଶାଲୀ ଶିକ୍ଷିତ ପରିବାର ମନିରଉଦ୍ଦିନ ମାସ୍ଟାରେ ବାଡ଼ି । ଆମାଦେର ସୁସମ୍ପର୍କ ଛିଲ ପାଠାନବାଡ଼ିର ସାଥେ ଯା ଛିଲ ଆମାଦେର ବାଡ଼ି ଥିକେ ପଞ୍ଚିମ ଦିକେ ।

ଆମାର ଦାଦାର ନାମ ନେୟାମତ ଆଲୀ- ତାଙ୍କେ ଆମି ଦେଖିନି । ପିତାର ନାମ ସାହେବ ଆଲୀ, ମାତାର ନାମ ମାଲିହା । ଆମାର ବୟବ ସଥିନ ୪-୫ ବର୍ଷର ତଥନ ଆମାର ମା ଇଣ୍ଡେକାଲ କରେନ । ତାଙ୍କେ ସ୍ମୃତି ବଲତେ ଗେଲେ ଏତୁକୁଇ ଯେ ତାର ମରଦେହ ବାଡ଼ିର ସାମନେ ବରଇ ଗାହେର ନିଚେ ରାଖା ଛିଲ । ଆମାର ବଡ଼ ଦୁଇ ବୋନ ଯାଦେର ନାମ ଆୟାତୁନ ନେସା ଓ ଫୟୁନ ନେସା ।

ବଂଶେର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆତୀୟଦେର ମଧ୍ୟେ ବିଶେଷଭାବେ ମନେ ପଡ଼େ ଚାଚାତୋ ଭାଇ ଆୟମତ ଆଲୀ, ଉତ୍ତର ଆଲୀ, ଆଦୁଲ ରାଜାକ, ଫୁପାତୋ ଭାଇ ଚାନ୍ଦ ଆଲୀ । ଆରେକ ଫୁପୁର ବିଯେ ହେଁଛିଲ ଭାଓୟାଲେ- ମାରୋ ମଧ୍ୟେ ଆସତେଣ, ଖୁବ ଆଦର କରତେନ । ଶୁନେଛି, ଆମାଦେର ପୂର୍ବପୁରୁଷ ପଞ୍ଚମେର କୋନ ଏଲାକା ଥିକେ ଏସେ ଏଥାମେ ବସବାସ ଶୁରୁ କରେନ । ଆମାର ବାବାର ଡାକ ନାମ ଛିଲ ଚିନିର ବାପ । ତିନି ବେଶିର ଭାଗ ଜମି ଜମା ବିକ୍ରି କରେ ଆସାମ ଚଲେ ଗିଯେଛିଲେ । ନାନୀ ଆଦର କରେ ଆମାଦେର ତିନ ଭାଇ ବୋନକେ ତାର

ସାଥେ ରେଖେ ଦିଯେଛିଲେ ।

ନାନାର ବାଡ଼ି ରାମପୁରେ । ନାନାର ନାମ ଆସୁ ଆଫ୍ରାଦ । ତାର ଚାର ଛେଲେ ମୁନିରଉଦ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ, ସମିରାଦିନ ଆଫ୍ରାଦ, ଆଦୁଲ ହାମିଦ ଆଫ୍ରାଦ ଏବଂ ଆଦୁର ରାଜାକ ଆଫ୍ରାଦ । ପରବର୍ତ୍ତୀତେ ଆଦୁଲ ହାମିଦ ନାମେର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ହେଁବାର ମୁସଲେହ ମାଓତ୍ତଦ (ରା.)କେ ହେଁତାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଗ୍ରହଣ କରଲେ ଆମାର ମାମା ଆଦୁଲ ହାମିଦ ଆଫ୍ରାଦ ଆମୀର ସାହେବକେ ତାର ଜନ୍ୟ ନତୁନ ନାମ ପ୍ରତ୍ୱାବ କରାର ଆବେଦନ କରେନ । ଆମୀର ସାହେବ ତାର ନାମ ରାଖେନ ନୂରଦୀନ ଆଫ୍ରାଦ । ଆମାର ମାମାରା ଖୁବ ନିରାହ ଓ ଦୀନଦାର ଛିଲେ । ଏକ ଖାଲାତୋ ଭାଇ ଆନ୍ଦୋଲାରୁଉଦ୍ଦିନ ସାହେବ ନାରାଯଣଗଞ୍ଜେ ଥାକେନ- ମୁଖଲେସ ଆହମଦୀ । ଛୋଟ ଖାଲାଓ ବୟାପାର କରେନ । ଜୀବକାୟାର ପଞ୍ଚମେ ମେଜ ଖାଲାର ବାଡ଼ିତେ ବେଡ଼ାତେ ଯେତାମ - ତିନି ଖୁବ ଆଦର କରତେନ ।

ଆମି ଦେଖିଲାମ ଆମାର ମାମାରା ଶିକ୍ଷିତ, ଭଦ୍ର-ତାଦେର ବାଡ଼ି ‘ଆଫ୍ରାଦ ବାଡ଼ି’ ବଲେ ସକଳେର କାହେ ସମ୍ମାନିତ । ଦେଖିତାମ ମାମାରା ଆୟାନ ଦିଯେ ନାମାୟ ପଡ଼ିତେନ । ତାଦେର ନାମାୟ ଦେଖେ ଆଗ୍ରହ ହେଲ । ପାଠ୍ୟପୁଷ୍ଟକ ଥିକେ ନାମାୟ ଶିଖେ ପଡ଼ା ଶୁରୁ କରଲାମ । ଏରପର ଆମାର ଜାନା ମତେ ଆମି ନାମାୟ ଛାଡ଼ି ନି । ଶୈଶବକାଳେ ସଫରରେ ସମୟଓ ନାମାୟ ବାଦ ଦିଇ ନି । ମାରୋ ମଧ୍ୟେ କୁଳ ଓ ମାମାର ବାଡ଼ିର ମଧ୍ୟେ ଏକଟା ମସଜିଦେ ଏକା

ନାମାୟ ପଡ଼ିତାମ । କଥନୋ କଥନୋ ଚଲତେ ଚଲତେଓ ମନେ ମନେ ପଡ଼େ ଫେଲିତାମ । [ତଥନ ଆମାର ଧାରଣା ଛିଲ ଯେ ଏଭାବେ ନାମାୟ ପଡ଼ା ଯାଏ ।]

ଆମାର ମାମା ନୂରଦୀନ ଆଫ୍ରାଦ ସାହେବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୀନଦାର ଓ ତ୍ୟାଗୀ ମାନୁଷ ଛିଲେ । ଏକ ସମୟ ପୀରଭକ୍ତ ଛିଲେ । କୋନ ଏକ ସମୟ ରେଲେ ସଫରକାଳେ କୋନ ସହ୍ୟାତ୍ମିକ କାହେ ଥିକେ ତିନି ହେଁବାର ଇମାମ ମାହଦୀ (ଆ.)ଏର ଆଗମନେର ସଂବାଦ ପାନ । ସଂବାଦ ପାଓଯାର ପର ବିଷ୍ଟାରିତ ଜାନାର ଜନ୍ୟ ତିନି ପାଶ୍ଵବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରେମାରଚର ଗ୍ରାମେ ମୌଲାନା ତାଲେବ ହୋସେନ ସାହେବେର କାହେ ଗେଲେନ । ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଯେ, ଏ ମୌଲାନା ତାଲେବ ହୋସେନ ସାହେବ “ବାଘ ମୌଲାନା” ନାମେ ପରିଚିତ ଛିଲେ । ତାର କାହେ ବିଷ୍ଟାରିତ ଜେନେ ବୁଝେ ତିନି ବୟାପାର କରଲେନ । ଗ୍ରାମେ ଫିରେ ବୟାପାରେ ଘଟନା ବଲାର ପର ବାକି ତିନ ଭାଇଓ ବୟାପାର କରଲେନ । ତଥନ ଆମାର ବୟବ ଆଟ-ନୟ ବହର ।

ଆମାର ବାବା ଏଇ ମାରୋ ଅନେକ ଦିନ ପର ଆସାମ ଥିକେ ବାଡ଼ିତେ ଆସଲେନ । ତଥନ ମୁନିରଉଦ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ ସାହେବ ବଲଲେନ, “ଭାଇସାବ, ଇମାମ ମାହଦୀ ଆସାର କଥା ଛିଲ, ରମ୍ଜନ୍‌ବୁନ୍ଦାତ୍ର (ସା.) ବଲେ ଗେଛେନ । ତିନି ଏସେ ଗେଛେନ ।” ଆବା ମୁନିରଉଦ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ ସାହେବକେ ଖୁବଇ ମାନ୍ୟ କରତେନ- ତାଙ୍କେ ସମ୍ମାନ

କରତେନ । ଆବା ବଲଲେନ, “ଆପନାରା କି କରେହେନ?” ବଡ଼ ମାମା ବଲଲେନ, “ଆମରା ବସନ୍ତ କରେ ନିଯେଛି ।” ଆବା ବଲଲେନ, “ଆମିଓ ବସନ୍ତ କରବୋ । କିଭାବେ ବସନ୍ତ କରତେ ହେବେ?” ମାମା ବଲଲେନ ଯେ, ଶୁକ୍ରବାରେ ପ୍ରେମାରଚରେ ଯାବ । ସେଥାନେ ମୌଳାନା ତାଲେବ ହୋସେନ ସାହେବ ଆଛେନ । ସେଥାନେ ବସନ୍ତ କରବୋ । ସେଥାନେ ଆବାର ସାଥେ ଆମିଓ ବସନ୍ତ କରଲାମ ।

ତାଲେବ ହୋସେନ ସାହେବେର ଏକ ଚାଚାତୋ ଭାଇ ଓୟାହେଦ ହୋସେନ ଛିଲେନ ଡାକାତ । ମାନୁଷ ଓ ମାରତେନ । ଆହମଦୀୟାତ ଗ୍ରହଣେର ଜନ୍ୟ ତଥନ ସକଳେଇ ଚରମ ବିରୋଧିତା କରଛେ- ଏମନିକି ରାତ୍ତାଯ ଚଲତେଓ ପ୍ରତିବନ୍ଧକତା ସୃଷ୍ଟି କରଛେ । ପୁରୋ ଏଲାକା ବିରୋଧୀ ହେଯେ ଗେଲ । ଏର ମାରୋ ଓୟାହେଦ ହୋସେନ ସାହେବ ବସନ୍ତ କରଲେନ । ଅଗିପରୀକ୍ଷା ଛିଲ, ରାତ୍ତାଘାଟ ବନ୍ଦ, ମସଜିଦେଇ ଯେତେ ଦିତ ନା । ଓୟାହେଦ ହୋସେନ ଏକଦିନ ଖୋଲା ଛୁରି ନିଯେ ଭରା ମସଜିଦେ ଚୁକେ ହଙ୍କାର ଦିଯେ ବଲଲେନ, “ତୋମରା ଆହମଦୀଦେଇ ବିରୋଧିତା କରେ ଚଲେଛୋ । ଏଥିନ ଆମି ଏଥାନେ ନାମାଯ ପଡ଼ିବୋ । ଆମର ପରେ ଆହମଦୀରା ପଡ଼ିବେନ । ବାଁଚତେ ଚାଇଲେ ଚଲେ ଯାଓ ।” ତାରା ମସଜିଦ ଖାଲି କରେ ଦିଲେନ । ତିନି ନାମାଯ ପଡ଼ାଲେନ । ପରେ କି ହଲ ଜାନା ନାଇ- ତବେ ଯୁଲୁମ ଅତ୍ୟାଚାରେର ବଡ଼ ପ୍ରଶମିତ ହଲ ।

ଚାରଦିକେ ବିରୋଧିତାର ମଧ୍ୟେ ମେଣ୍ଟଲୋ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦେଇ ଦିନ ଛିଲ । ଧର୍ମର ସେବାର ସ୍ପୃହାଯ ସବାଇ ଉଜ୍ଜୀବିତ । ନୂରନ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ ସାହେବେର ଛିଲ ବଡ଼ କୁରବାନୀ । ନତୁନ ସ୍ତ୍ରୀ- ବଡ଼ ଶଶେର ସ୍ତ୍ରୀ, ମହରବତେର ସଂସାର । କିନ୍ତୁ ତିନି ଏକ ପାଲ୍ଲାୟ ଆହମଦୀୟାତରେ ସେବା ଆର ଆରେକ ପାଲ୍ଲାୟ ସ୍ତ୍ରୀ- ସଂସାରକେ ରାଖଲେନ । ଓଜନେ ଦେଖିଲେନ ଆହମଦୀୟାତର ପାଲ୍ଲା ଭାରି । ତଥନ ଭାତିଜାକେ ନିଯେ କାଦିଯାନ ଚଲେ ଗେଲେନ । ମାମା ଓ ମାମାତୋ ଭାଇ ସଫିରଉନ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ (ବଡ଼ ମାମାର ଛେଳେ) କାଦିଯାନ ଥେକେ ଚିଠି ଲିଖିଲେନ । ବଡ଼ ମାମା ତା ପଡ଼େ ଶୁନାତେନ । ଆମିଓ ଶୁନାତାମ । ଆମାରେ ଆଗହ କାଦିଯାନେ ଯାବ ।

ଏର ମଧ୍ୟେ ନୂରନ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ ସାହେବ ହୟରତ ଖଲිଫା ସାନୀ (ରା.)-ଏର ତାହରୀକେ ସେନାବାହିନୀତେ ଯୋଗ ଦେନ । ମାରୋ ଛୁଟିତେ ବେଡ଼ାତେ ଏସେଛିଲେନ । ଆବା ବଲଲେନ, “ଆକୁଳ ଆୟୀୟ! ଆମି ତୋମାକେ କାଦିଯାନେ ନିଯେ ଯେତେ ଚାଇ । ତୁମି କି ରାଜୀ ଆହୋ?!” ଆମି ତୋ ଆଗେ ଥେକେଇ ଉତ୍ସୁକ । କୁଳେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର ପରୀକ୍ଷା ଚଲଛିଲ । ପରୀକ୍ଷାର ମଧ୍ୟେଇ ଚଲେ ଗେଲାମ । ସାଥେ ଆବା, ମାମାତୋ ଭାଇ ରମିଜିଉନ୍ଦିନ ଆଫ୍ରାଦ ଏବଂ ମାମା ନୂରନ୍ଦିନ

ଆଫ୍ରାଦ । ପରେ ଶୁନେଛି, ଆମାର ଶିକ୍ଷକରା ଆମାର ଖୋଜ କରେଛିଲେନ । କାଦିଯାନେ ଗିଯେ ଆବାର ୪୦ୟ ଶ୍ରେଣୀତେ ଭର୍ତ୍ତି ହେଯେ ଗେଲାମ ।

ଆବା ବଲଲେନ, “ତୋମାକେ ଇସଲାମେର ସେବାଯ ଓୟାକଫ କରତେ ଚାଇ । ତୁମି କି ରାଜୀ ଆହୋ?!” ଆମି ଆନନ୍ଦେଇ ସାଥେ ସମ୍ମତି ଦିଲାମ । ତିନି ଆମାକେ ଉପଦେଶ ଦିଲେନ, “ତୁମି ଇସଲାମେର ସେବାର ଜନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୱତ ହେ ।” ଏରପର ଥେକେ ଆମାକେ ଆର କୋନ ସାଂସାରିକ ଦାୟିତ୍ବରେ ବିଷୟେ ଭାବତେ ହେ ନି । କାଦିଯାନେ ନିଯେ ଗିଯେ ଆବା ଆମାକେ ଓୟାକଫ କରେ ଦିଲେନ । ଓୟାକଫରେ ଫରମ ପୂରଣ କରା ହଲୋ । ତଥନ ଥେକେ ଆଲ୍ଲାହର ଫୟଲେ ଧର୍ମେର ସେବାର ସୁଯୋଗ ପେଯେଛି, କୁରାନାରେ ସେବାର ସୁଯୋଗ ପେଯେଛି, ଏଇ ସମୟ ଏକଦିନ ଆବାର ସାଥେ ମାଦ୍ରାସା ଆହମଦୀୟାର ବୋର୍ଡିଂ-ଏର ଗେଟେର ସାମନେ ଦାଢ଼ିଯେଛିଲାମ । ହଠାତ୍ ଏକଜନ ବୁଝୁଗ ଆମାଦେଇ ଦେଖେ ପାଶେର ଟି ସ୍ଟଲେ ନିଯେ ଗେଲେନ । ବିକ୍ରୁ-କେକ-ଚା ଇତ୍ୟାଦି ଦିଯେ ଖୁବ ଆପ୍ୟାଯଣ କରଲେନ - ସମାନ ଓ ଆଦରେ ସାଥେ । ପରେ ଜାନଲାମ ଇନି ହୟରତ ଡ. ମୁଫତି ମୁହାମ୍ମଦ ସାଦିକ (ରା.) । ତାର ମହରବତ ଓ ମିଷ୍ଟି ବ୍ୟବହାର ଆମି ଆଜୋ ଭୁଲତେ ପାରି ନା । ଆଲ୍ଲାହ ତାନେରକେ ଜାନାତେ ଉଚ୍ଚ ମୋକାମ ଦାନ କରନ୍ତି ।

ଦେଖେଛି, କୋନ ସମୟ ଖଲිଫା ସାନି ଜୁମା ପଡ଼ାତେ ନା ପାରଲେ ତଥନ ହୟରତ ଶେର ଆଲୀ (ରା.)କେ ଜୁମୁଆ ପଡ଼ାତେ ବଲତେନ । ତଥନ ଥେକେ ତାର ପ୍ରତି ଆମାର ଅନୁରାଗ ଓ ଭକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହେ । ବୁଝିତେ ପାରି ନା । ସବାଇ ବଲତେ ଫିରିଶତ୍ତା । କେଟେ ଆଗେ ସାଲାମ ଦିତେ ପାରତୋ ନା । ଆମି ଏକବାର ଚିନ୍ତା କରଲାମ ଆଗେ ସାଲାମ ଦେବୋ । ଆମି ଛୋଟ ମାନୁଷ, ତିନି ଦୀର୍ଘକାଯ ଛିଲେନ । ଅର୍ଧ-ନିମ୍ନିଲିତ ଚୋଖେ, ଅବନତ ମନ୍ତ୍ରକେ ତିନି ଚଲାଫେରା କରନେନ । ଆମି ଭାବାମ ଆର ଏକଟୁ ଏଗିଯେ ଯାଇ । କିନ୍ତୁ ତିନି ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ରାଖନେନ । ହଠାତ୍ ବଲେ ଉଠିଲେନ, “ଆସିଲାମୁ ଆଲାୟକୁମ!” ଏ ଭାବେ ଏ ଫିରିଶତୁଳ୍ୟ ମାନୁଷଟିକେ ଆମି ଆଗେ ସାଲାମ ଦିତେ ବ୍ୟର୍ଥ ହଲାମ ।

ସାଧାରଣଭାବେ ଆମି ସାହାବାଦେଇ ମଧ୍ୟେ ସହାନୁଭୂତି, ମାୟା-ମାମତା, ଗରୀବଦେଇ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଏବଂ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟବହାର ଓ ଉତ୍ତମ ଆର୍ଦ୍ଦ ଉଲ୍ଲିଖ୍ୟୋଗ ଭାବେ ଦେଖିତେ ପେଯେଛି ।

ଏକଦିନ ଖୁବ ଧୁଲିବାଡ଼ ବୟେ ଗେଲ । ହାନିଯ ଭାଷାଯ ଏକେ ବଲା ହତ ‘ଆକ୍ଷି’ । ଏର ପରପରାଇ ଆମି ଜୁମୁଆ ପଡ଼େ ରାବଓୟା ଥେକେ ଦୂଇ ମାଇଲ ଦୂରେ) ଆହମଦନଗର (ରାବଓୟା ଥେକେ ଦୂଇ ମାଇଲ ଦୂରେ) ଯାଚିଲାମ । ହଠାତ୍ ପଥେ ଏକଜନ ସାହେବ ଦେଖିଲେନ ।

ପେଲାମ । ତାର ସାଥେ କଥା ବଲତେ ବଲତେ ଯାଚିଲାମ । ତଥନ ଆସରେ ଆୟାନ ହେଯେ ଗେଲ । ସାହାବୀ ବଲଲେନ, ଚଲୁନ ଆମରା ଏଥାନେ କୋଥାଓ ନାମାଯ ପଡ଼େ ନିଇ । ଦୁଁଜନ ପ୍ରତ୍ୱତ ହଲାମ । ଚାରଦିକେ ଧୁଲୋ-ବାଲିତେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଛିଲ । ଏକଟି ଜାୟଗା ଏକଟୁ ଭାଲ ଭେବେ ଆମରା ଦୁଁଜନ ନାମାଯ ପଡ଼ତେ ଉଦୟତ ହଲାମ । ଆମରା କିଛି ଦୂର୍ବା ଘାସେର ଓପର ଦାଢ଼ାଲାମ । ତିନି ଇମାମତିର ଜନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୱତ ଏମନ ସମୟ ତିନି ତାର ନିଜ କୋଟ ଖୁଲେ ଆମରା ସାମନେ ବିଛିଯେ ଦିଲେନ । ଆମି ଖୁବ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରଲାମ । କୋଟ ଟି ତାର ସାମନେ ଦେଯାର ଚେଷ୍ଟା କରଲାମ । ଅନେକ ଅନୁରୋଧ କରଲାମ । ପାରଲାମ ନା । ବାହ୍ୟତ: ଏଟି ସାଧାରଣ ଘଟନା । କିନ୍ତୁ, ଏତେ ସାହାବାଦେଇ ତ୍ୟାଗ, ପରୋପକାରିତା, ବିନ୍ୟା, ଇତ୍ୟାଦିର ଏକ ଅନୁପମ ଦୃଷ୍ଟି ଫୁଟେ ଓଠେ । ଏ ଘଟନା ଆଜୋ ଆମାର ଅନ୍ତରେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ନକ୍ଷତ୍ରେ ନ୍ୟାଯ ଜୁଲଜ୍ଜଳ କରଛେ ।

ଦେଶ ଭାଗେର ପରେ ଘଟନା । ଖଲිଫା ସାନି (ରା.) ଖୁବବାଯ ଜାମାତକେ ସତର୍କ କରଲେନ, “ଭୟାନକ ଦିନ ଆସଛେ । ଏମନ ଦିନ, ଯାର କଥା କଲନା କରଲେ ତୋମାଦେଇ କଲିଜା ଫେଟେ ଯାବେ ।” ଏରପର ଗ୍ରୀଷ୍ମେ ଛୁଟି ହଲ । ହୁକୁମ ହଲ, ପାଞ୍ଜାବେ ବାହିରେ ଯାରା ଯାବେ, ତାରା ଯେଣ ୧ଲା ଆଗଟେର ପୂର୍ବେ ପାଞ୍ଜାବ ତ୍ୟାଗ କରେ । ଆମରା ୧୬-୧୭ ଜନ ବାଙ୍ଗଲୀ - ଆମି ଆମରା ଦୁଇ ମାମତୋ ଭାଇ, ତାର୍ଯ୍ୟାର କିଛି ମାନୁଷ, କିଛି ବ୍ରାନ୍ଧବାଢ଼ିଯାର ମାନୁଷ । ଏଦେର ମଧ୍ୟେ ଏକଜନ ଛିଲେନ ତୈୟର ଆଲୀ ସାହେବ (ଦରବରେ) ।

ଦେଶେ ପ୍ରାୟ ଏକ ବହୁ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହଲ । ଦେଶ ତ୍ୟାଗ ହେଯେ ଗେଲ । ଦାଙ୍ଗର ଜନ୍ୟ ଟ୍ରେନେ ରାତ୍ତା ବନ୍ଦ ଛିଲ । କାଦିଯାନେର ରାତ୍ତା ବନ୍ଦ ହେଯେ ଗେଲ । ଆମି ଖୁବ ଚିନ୍ତିତ ହେ ପଡ଼ିଲାମ । ଆମାର ମନ ମାନଛିଲ ନା ଯେ ଏଭାବେ ଅନିଶ୍ଚିତାର ମଧ୍ୟେ ସେ ଥାକି । ଆମି ଆଲ୍ଲାହର ନାମ ନିଯେ ଆଲ୍ଲାହର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ କାଦିଯାନ ଯାଓଯାର ନିଯାତେ ବେରିଯେ ପଡ଼ିଲାମ । ବର୍ଦାରେ ତଥାମେ କଢ଼ାକଢ଼ି ଛିଲ ନା । କଲକାତା ପୌଛିଲାମ । ସେଥାନେ ମୁବାଲ୍ଲେଗ ମୌଳାନା ମୁହାମ୍ମଦ ସେଲିମ ସମ୍ମାନ କରିଲାମ । ତିନି ଆମରା ହାଲ-ଅବସ୍ଥା ଶୁନେ ଦିଲ୍ଲୀର ମୁବାଲ୍ଲେଗ ମୌଳାନା ବଶିର ଆହମଦ ସାହେବକେ ଏକଟି ଚିଠି ଲିଖେ ଦିଲେନ । ତଥନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମରା ହାତେ ଟ୍ରେନେ ଖରଚିଇ ମାତ୍ର ହେଲାମ । ସାହେବ ଦିଲ୍ଲୀ ପୌଛେ ଗେଲାମ ।

ହାତ୍ତା ଟେଶନେ ଟ୍ରେନେ ଉଠାଇ ର ସମୟ ଏତ ଭୀଡ଼ ଛିଲ ଯେ, ବଡ଼ରାଓ ଉଠାଇ ତେ ପାରିଲେନ ନା । ଆମି କୁଳି ଠିକ କରଲାମ । ତାକେ ବଲଲାମ, ଜାନଲା ଦିଯେ ମାଲସହ ଆମାକେ ଦୁଇକୁ ଦିବେ । ଆମି ତାର ଚାହିଦାମତ ବାଢ଼ିତି ଟାକା ଦିଲାମ । ଏଥାନେ କୋନମତେ ଟ୍ରେନେ ଚଢ଼େ ଗେଲାମ । ସେ ସମୟ

ଦାଙ୍ଗାର କାରଣେ ମୁସଲମାନଦେର ଜନ୍ୟ ଟ୍ରେନେର ରାଷ୍ଟ୍ର ନିରାପଦ ଛିଲା ନା । ଭୟେ ତାରା ଚଲାଚଲ କରତେ ନା । ଆମି ଚୁପଚାପ ବସେ ଛିଲାମ । ଆସେ ପାଶେ ସବାଇ ହିନ୍ଦୁ ବା ଶିଖ । ପାଶେର ହିନ୍ଦୁ ଲୋକ ଜିଜ୍ଞାସା କରଲେନ, କୋଥାଯ ଯାଚି । ବାଡ଼ିତେ ଆମାକେ ମୁରବୀଗିଗ ବଲେଛିଲେନ, ତୁମ ଯେ ପାଞ୍ଚବେ ଯାଚ ଏ କଥା କାରୋ କାହେ ପ୍ରକାଶ କରବେ ନା । ଆମି ବଲାମ, “ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଚି” । ତିନି ଅବାକ ହଲେନ - ଆମି ମୁସଲମାନ, ଛୋଟ ବାଚା ହେଲେ, ଏ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ ଏକା ସଫର! ତିନି ଗାଡ଼ିତେ ବସା ଅନ୍ୟ ଲୋକଦେରକେ ବଲାନେ, ଦେଖ, ଏ ଛୋଟ ମୁସଲମାନ ବାଚା ଏକା ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଚେ! ଶିଖ ଓ ହିନ୍ଦୁରା ଅବାକ ହେଁ ତାକାଳୋ - କତ ବଡ଼ ସାହସ, ଏ ଛୋଟ ବାଚା ଏକା ଏ ବିପଞ୍ଜନକ ରାଷ୍ଟ୍ରା ସଫର କରଛେ! ଯାହୋକ, ଦିଲ୍ଲୀ ପୌଛିଲାମ । ମୁବାଲ୍ଲିଗ ସାହେବକେ ଚିଠି ଦିଲାମ । ତାକେ ସାହାୟ୍ୟର ଅନୁରୋଧ କରା ଛିଲ । ତିନି ବଲାନେ, ପାକିସ୍ତାନେର ରାଷ୍ଟ୍ରାତୋ ବନ୍ଦ । ଏରପର ଆର କିଛୁ ବଲାନେନ ନା । (କରେକ ଦିନ ପର) ଦିଲ୍ଲୀ ଥିକେ ଲାହୋର ପ୍ଲେନେର ଟିକେଟେର ବ୍ୟବହାର କରେ ଦିଲେନ ।

ଲାହୋର ହୟେ ରାବଓୟା ପୌଛିଲାମ । ନାମେର ତାଲୀମ ଜନାବ ଆବୁସ ସାଲାମ ଆଖତାର ସାହେବ ଆମାକେ ଜାମେୟାଯ ପାଠାଲେନ । ପରୀକ୍ଷା-ନିରୀକ୍ଷାର ପର ମାସ୍ଟାର ଗୋଲାମ ହାୟଦାର ସାହେବ ରିପୋର୍ଟ ଦିଲେନ । ଏରପର ଜାମେୟାଯ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷେ ଭର୍ତ୍ତ ହୟେ ଗେଲାମ । ଏକଟି ଆତ୍ମୁତ ବିଷୟ ହଳ, ଆମାର ମ୍ୟାଟ୍ରିକ ପାଶ କରା ହୟନି । ଏମନିକି କୁଳେ ସଂଗ୍ରମ ଥିକେ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ାଓ ହୟନି । କିନ୍ତୁ ଆମାର ପଡ଼ାଶୋନାର ବୈଂକ ଛିଲ । ଆମାର ଶାରିରିକ ଯୋଗ୍ୟତା ଯାଚାଇ କରେଇ ଆମାକେ ଜାମେୟାଯ ସରାସରି ଭର୍ତ୍ତର ଅନୁମତି ଦେଯା ହୟ । ଆମି ସବ ସମୟ ପରିଶ୍ରମ କରେଇ, ଯେଣ ସଙ୍ଗୀଦେର ପିଛନେ ନା ଥାକି ।

ଆମାର ଶିକ୍ଷକଦେର ମଧ୍ୟେ ଛିଲେନ ଆବୁଲ ଆତା ଜଲନ୍ଦାରୀ (ପ୍ରିସିପାଲ ଜାମେୟା ଆହମଦିୟା), ମୌଲାନା ଯହର ହୋସେନ (ମୁବାଲ୍ଲେଗ ବୁଖାରା), ମୌଲାନା ଆବୁଲ ହାସାନ କୁଦୁସୀ [ସୈୟଦୁଶ ଶୁହାଦା ସାହେବ୍ୟାଦା ଆବୁଲ ଲତିଫ (ରା.) ଏର ପୁତ୍ର], ମୌଲାନା ଜାଫର ଆହମଦ ଜାଫର (ତିନି ଭାଲ କବିଓ ଛିଲେନ), ମୌଲାନା ଚୌଧୁରୀ ଗୋଲାମ ହାୟଦାର, ମୌଲାନା କୁରାଇଶୀ ମୁହମ୍ମଦ ନୟିର ସୁଲତାନୀ, ପ୍ରମୁଖ । ଶିକ୍ଷକ ମହୋଦୟ ବଡ଼ ମହିରତେର ସାଥେ ତାଲୀମ-ତରବିଯାତ ଦିଯେଛେନ । ତାଦେର ତରବିଯାତର ଫଳେ ଦ୍ୱାରା ଥାଦେମ ହଲାମ ।

ତାଦେର ବ୍ୟବହାରିକ ତରବିଯାତର ଛୋଟ ଏକଟା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଇ । ଏକବାର ଆସରେ ଦିକେ ଖେଳାର ମାଟେ ଯାଓୟାର ଆଗେ ବୁଟ ଭାଜା ଥାଚିଲାମ ।

କରେକଟା ପଡେ ଗେଲ । ଦେଖିଲାମ ଆମାଦେର ଶିକ୍ଷକ ମୌଲାନା ମୁହମ୍ମଦ ଶଫି ଆଶରାଫ ତୁଲେ ଫୁ ଦିଯେ ଥେଯେ ନିଲେନ ।

ଆମାର କ୍ଲାସେ ୧୬-୧୭ ଜନ ଛାତ୍ର । ଏର ମଧ୍ୟେ ସ୍ମରଣ ଆହେ ମେଲାନା ମେହାମଦ ଏରଶାଦ ବଶୀର, ମେଲାନା ବଶୀର ଆହମଦ କାଦିଯାନୀ, ମେଲାନା ମାସୁଦ ଆହମଦ ଖିଲାମୀ, ମେଲାନା ନାସିର ଆହମଦ ଖାନ (ମୁବାଲ୍ଲେଗ ଲେବାନନ) ପ୍ରମୁଖ । ମେଲାନା ମାସୁଦ ଖିଲାମୀ ଆମାର ପରମ ବନ୍ଦ ଛିଲେନ । ପରମ୍ପର ସହ୍ୟୋଗିତା ଛିଲ, ସୁଧୁଧୁଧୁଧେ ଏକେ ଅପରେର ସାଥୀ ଛିଲାମ । ପରବର୍ତ୍ତୀତେ ଆରୋ ଯାଦେର ସଙ୍ଗେ ପଡ଼ାଶୁନା କରେଛି ତାଦେର ମଧ୍ୟେ ରଯେଛେ ମେଲାନା ଉସମାନ ଚିନୀ, ମେଲାନା ଆବୁଲ ଓୟାହାବ ଆଦିମ (ଆମିର ଘାନା), ମେଲାନା ମାହମୁଦ ଆହମଦ ଶୁବୁତୀ (ମୁବାଲ୍ଲେଗ, ଆଦନ-ଇଯେମେନ) । ଆମାର ଆରେକଜନ ସହପାଠୀ ଛିଲେନ ମେଲାନା ଆବୁଲ ଆୟିଯ ଓୟାରେସ (ମୁବାଲ୍ଲେଗ, ଫିଜି) । ଦୁ'ଜନେର ନାମ ଆବୁଲ ଆୟିଯ ହେଁଯାତେ ଆମି ପାର୍ଥକ୍ୟ କରାର ଜନ୍ୟ ଆମାର ନାମେର ପରେ ପାରଭେଜ ଯୁକ୍ତ କରତେ ଚାଇଲେ ଆମାର ଶିକ୍ଷକ ଆବୁଲ ଆତା ଜଲନ୍ଦାରୀ ସାହେବ ବଲାନେ ଯେ ପାରସ୍ୟ ସ୍ମାର୍ଟ ପାରଭେଜ ରସଲୁଲ୍ଲାହ (ସା.) ଏର ପତ୍ରେର ଅବମାନନା କରେ ଏବଂ ତାକେ ହତ୍ୟାର ଜନ୍ୟ ଲୋକ ପାଠିଯେ ତାର ପୂର୍ବେରୀ ରସଲୁଲ୍ଲାହ (ସା.)-ଏର ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୟାଣୀ ଅନୁଯାୟୀ ଧ୍ୱନି ହେଁଯାଇଛି । ତାଇ ତାର ନାମ ଯୁକ୍ତ ନା କରେ ତିନି ଆମାର ନାମେର ସଙ୍ଗେ ସାଦକେ ଶବ୍ଦଟି ଯୁକ୍ତ କରେ ଦିଲେନ ।

ଜାମେୟାଯ ଆଲ୍ଲାହର ଫ୍ୟଲେ ଆମାର ଫଳାଫଳ ଭାଲ ଛିଲ । ଜାମେୟାଯ ଛୟ ବର୍ଷର ପଡ଼ାର ପର ଜାମେୟାତୁଳ ମୁବାଶିରେନେ ତିନ ବର୍ଷ ଉଚ୍ଚତର ପଡ଼ାଶୁନା କରେ ଆଲ୍ଲାହ ତା'ଲାର ଫ୍ୟଲେ ଶାହେଦ ଡିଗ୍ରୀ ଲାଭ କରିଲାମ । ଏଥିନ ଶାହେଦ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରଦାନେ ପଦ୍ଧତିତେ କିଛୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରା ହେଁଯାଇଛେ । ଏହାଡାଓ ଏର ମଧ୍ୟେ ପାଞ୍ଚବ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ପେଶଓୟାର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଥିକେ ଅନାର୍-ଇନ-ଏୟାରାବିକ ବା ମୌଲଭୀ ଫାୟେଲ ଡିଗ୍ରୀ ଲାଭ କରିଲାମ ।

ପାଶେର ପର ରାବଓୟା ବିଭିନ୍ନ ଦଷ୍ଟରେ ଆମାକେ କାଜ ଶେଖାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଠାନୋ ହୟ । ସେ ସମୟ ନେୟାରତ ତାଲୀମ, ନେୟାରତ ମାଲ, ନେୟାରତ ଉମ୍ରେ ଆମା, ପ୍ରଭୃତି ବିଭାଗେ ଆମାର କିଛୁ ଦିନ କାଜ କରାର ସୁଯୋଗ ହୟ । ଏରପର ଏକଜନ ସିନିଆର ମୁରବୀ ମୌଲାନା ସୈୟଦ ଆହମଦ ଆଲୀ ଶାହ-ଏର ଅଧିନେ ପ୍ରୟାଟିକାଲ ଅଭିଭିତ୍ତା ଅର୍ଜନେର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଏକ ବର୍ଷରେର ଜନ୍ୟ ଆମାକେ ଲାଯଲପୁର (ବର୍ତ୍ତମାନ ଫସାଲାବାଦ)-ଏ ପାଠାନୋ ହୟ । ଆମାର ସାଥୀ ଛିଲେନ ମେଲାନା ଆବୁଲ ଆୟିଯ ଓୟାରେସ ।

**“ ୧୯୯୨ ସାଲେର ୨୯
ଅଷ୍ଟୋବର ବକଶୀବାଜାରେ
ଆମାଦେର ମସଜିଦ
ଆକ୍ରମ ହଲେ ଆମାର
ହାଁଡ଼ ଭେଙେ ଦେୟା ହୟ,
ମାଥା ଫାଟିଯେ ଦେୟା
ହୟ । ହାସପାତାଲେ ଅନ୍ୟ
ରୋଗୀରା ଜିଜ୍ଞାସା କରେନ
କିଭାବେ ଆହ୍ତ ହେଁଯାଇ,
ତଥନ ବଲି ଯେ,
ମୌଲବୀଦେର ଆକ୍ରମଣେ
ଏ ହାଲ ହେଁଯାଇ । ତାରା
ବିଶ୍ୱ ପ୍ରକାଶ କରେ ଯେ,
କେମନ ମୌଲବୀ, ଧର୍ମେ
ନାମେ ଏଭାବେ ଆଘାତ
କରେ !”**

ମେଲାନା ସୈୟଦ ଆହମଦ ଆଲୀ ଶାହ ସାହେବ ଆମାଦେରକେ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମ-ଗଞ୍ଜେ ଓ ମଫଷ୍ଟଲ ଟାଉନେ ନିଯେ ଯେତେନ ଏବଂ ବ୍ୟବହାରିକ ଶିକ୍ଷା ଦିତେନ । ଉନାର କାହ ଥେକେ ଅନେକ ଶିଖେଛି; ତାଲୀମ, ତବଲୀଗ, ବହସ, ତରବିଯାତ, ପ୍ରଭୃତି । ପରମ ମହିରତ ଓ ଶ୍ଵେତ-ମମତାର ସାଥେ ଶିକ୍ଷା ଦିଯେଛେନ । ଉଠତି ବୟସେର ଛିଲାମ, ଘୁମେର ପ୍ରୋଜନ ଛିଲ । ଉନି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରାଖିତେନ । ଏକବାର ସ୍ମରଣ ଆହେ, ତାହାଜ୍ଜୁଦେର ସମୟ ତିନି ଉଠି

তাহজুন্দ পড়লেন, কিন্তু আমাদের ওপর গরম কাপড় দিয়ে দিলেন, যেন আরেকটু ঘুমাতে পারি। কখনো ফজরের আয়ানের পর আমাদের উঠাতেন। তাঁর স্নেহ-মমতা, সুশিক্ষার অনেক প্রভাব আমি আজো অনুভব করি, স্মরণ করি।

এরপর স্বাধীন মুরব্বী হিসেবে প্রথম পোস্টং হয় ফয়সালাবাদের কাছে সমুদ্রী নামক স্থানে। সেখানকার একটি ঘটনা: একবার সফরে মায়-কাঞ্জিন নামের এক এলাকায় গেলাম। সেখানকার গম্ভীর আহমদী জামে মসজিদে একটা জামেয়া চালু ছিল ধর্মীয় উচ্চ-শিক্ষার জন্য। ঘুরতে ঘুরতে সেখানে দুপুর হয়ে গেল। এরই মাঝে কথায় কথায় তারা বুঝে গেল যে আমি আহমদী। ধর্মীয় আলোচনা ও তর্ক-বিতর্ক শুরু হল। যোহরের সময় তারা বড় জামাত করলেন, আমি পৃথক দাঁড়িয়ে নামায পড়লাম। এরপর আবার আলোচনা শুরু হল। অনেক ছাত্র-শিক্ষক শামিল হলেন। আলোচনার মধ্যে তাদের একজন শিক্ষক কিছু অনেকার্থে অনেকার্থে কথা বলে আমাকে কষ্ট দিলেন। পরিস্থিতি উন্নত হতে লাগলো। তখন তাদের মাঝে একজন অবস্থা দেখে আমাকে নিরাপদে নিকটতম স্থানীয় জামা'তের প্রেসিডেন্ট সাহেবের কাছে পৌছে দেয়ার ব্যবস্থা করলেন। উঠে আসার সময়ও কেউ কেউ আমাকে ধাক্কা দেয়, আঘাত করার চেষ্টা করে। কয়েকজন অবশ্য এমন আচরণের নিদাও করেন।

চলে আসার ১০/১২ দিন পর আহমদী ভাইদের মাধ্যমে জানতে পারলাম, যিনি আমাকে অপমান করতে চেয়েছিলেন, ধাক্কা দিয়েছিলেন, তিনি মহা পরীক্ষায় নিপত্তি হয়েছেন। তার নারীঘৃতিত কেলেঙ্কারী প্রকাশ পায় এবং এভাবে আল্লাহ প্রদত্ত উচিত শাস্তির শিকার হন।

এরপর ১৯৬৩/১৯৬৪ তে আমার পোস্টং হয় বাংলাদেশে (অর্থাৎ তদানীন্তন পূর্ব পাকিস্তানে)। তখন মৌলবী মোহাম্মদ সাহেব প্রাদেশিক আমীর। তিনি আমাকে ঢাকা থেকে উত্তর বঙ্গের বৃহত্তর রংপুর ও দিনাজপুর ইত্যাদি এলাকার জন্য দায়িত্ব দিলেন। আহমদনগর সেন্টার করা হল। পরবর্তীতে কিছুদিন ব্রাক্ষণবাড়িয়াতেও দায়িত্ব পালন করি।

১৯৬৮ সালে রাবওয়া জলসায় যাওয়ার প্রস্তুতির জন্য ঢাকায় আসলাম। এখানে উঠলী জামা'তের বিশিষ্ট বুয়ুর্গ আমীর হোসেন

সাহেবের বড় কন্যা হোসনে আরা বেগমের সাথে আমার বিয়ে হল।

হয়রত খলীফাতুল মসীহ সালেস (রাহে.) কুরআনের বাংলা অনুবাদের কাজের জন্য বোর্ড গঠন করলেন। এর সদস্য ছিলেন মৌলভী মোহাম্মদ সাহেব, মৌলানা চৌধুরী মুজাফফর উদ্দিন, এডিটর রিভিউ অফ রিলিজিয়ন, এবং খাকসার আব্দুল আয়ীয় সাদেক। হ্যার (রাহে.) পরামর্শ চাইলে মৌলানা কায়ী মোহাম্মদ নয়ীর লায়লপুরী, নায়ের ইসলাহ ও ইরশাদ এবং মৌলানা সুলতান মাহমুদ আনোয়ার আমার নাম সুপারিশ করেন। কমিটিকে রাবওয়া জলসার পর মৌলভী মোহাম্মদ সাহেবের রাবওয়া অবস্থান কালে একত্রে কাজ করতে বলা হয়। আমাকে এ কাজের জন্য রাবওয়ায় রেখে দেয়া হয়। এভাবে ১৯৬৯ সালের রাবওয়া জলসার পর থেকে কুরআনের বাংলা অনুবাদের জন্য আমি রাবওয়ায় অবস্থান করি। সেই সাথে চিঠিপত্র অনুবাদের কাজও করি। আমার স্ত্রী আমাদের নবজাত বড় মেয়েকে নিয়ে পরের বছর জলসার সময় রাবওয়ায় আসেন।

১৯৭০ সালের জলসার পর মৌলভী মোহাম্মদ সাহেবের বেশ কিছু দিন রাবওয়া অবস্থান করেন। আমরা তিন জন একসঙ্গে বসে কাজ করতাম। মুক্তিযুদ্ধ শুরু হলে মৌলভী মোহাম্মদ সাহেব ঢাকা চলে আসলেন। আমরা দুইজন কাজ করতে থাকলাম। ৮-১০ মাস পর মৌলানা চৌধুরী মুজাফফর উদ্দিন সাহেবে ইন্তেকাল করলেন। আমি একা কাজ করতে থাকলাম। বাংলাদেশ স্বাধীন হওয়ার পর এক পর্যায়ে হ্যার (রাহে.) আমাকে বাংলাদেশে পাঠালেন যেন মৌলভী মোহাম্মদ সাহেবকে সঙ্গে নিয়ে কাজ করতে পারি।

১৯৭৯ সালে আমি স্ত্রী, দুই পুত্র, দুই কন্যা সহ দেশে চলে আসি। পরে আল্লাহ তা'লা আমাদেরকে আরেক কন্যা সন্তান দান করেন। এরপরে দেশে কুরআনের অনুবাদ ও বিভিন্ন এলাকায় তবলীগ ও তালীম-তরবিয়তের কাজের সুযোগ পেয়েছি, ধর্মের জন্য রক্ত দেয়ার সুযোগ পেয়েছি।

১৯৯২ সালের ২৯ অক্টোবর বকশীবাজারে আমাদের মসজিদ আক্রান্ত হলে আমার হাঁড় ভেঙ্গে দেয়া হয়, মাথা ফাটিয়ে দেয়া হয়। হাসপাতালে অন্য রোগীরা জিজ্ঞাসা করেন কিভাবে আহত হয়েছি, তখন বলি যে, মৌলবীদের আক্রমণে এ হাল হয়েছে। তারা

বিশ্বয় প্রকাশ করে যে, কেমন মৌলবী, ধর্মের নামে এভাবে আঘাত করে!” যাহোক, সময়ের সাথে আল্লাহ আরোগ্য দিয়েছেন। হাতে মাথায় আঘাতের চিহ্ন এখনও আছে। ইনশাআল্লাহ, এ চিহ্ন নিয়েই এ জগত থেকে বিদায় নিব।

এছাড়াও বাহেরচরে বিরঞ্ছবাদীদের দ্বারা গুরুতর আহত হওয়া, মাহিল্যায় কারাবরণ, (বাহেরচর ও মাহিল্যার ঘটনাবলী ইতিপূর্বে পাক্ষিক আহমদীতে প্রকাশিত হয়েছে) প্রতিসিংহ দেশের প্রত্যন্ত এলাকায় তবলীগের সুযোগ আল্লাহ তা'লা দান করেছেন। আহমদনগর থেকে কয়েক মাইল দূরে প্রতিষ্ঠিত কমলাপুরুরী জামা'তসহ বিভিন্ন এলাকায় সূচনালগ্নে কাজের সুযোগ হয়েছে।

বর্তমানে হয়রত আকদাস মসীহ মাওউদ (আ.)-এর আরবী পুস্তক ‘আল ইস্তিফ্তা’ এর অনুবাদ করছি। আমি খুবই আনন্দিত ও সৌভাগ্যবান যে আল্লাহ তা'লা আমাকে আরোগ্য দান করে ধর্মের সেবা করার আরো সুযোগ দিয়েছেন, কুরআনের সেবার সুযোগ দিয়েছেন। আলহাম্দু লিল্লাহি রাবিল আলামীন।

অনুলিখন : আব্দুল্লাহ শামস বিন তারিক